

УДК 339.138.1:004.896.2

**Біловодська О.А.,
Руденко М.О.**

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

РИНОК КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: МОНІТОРИНГ З ВИКОРИСТАННЯМ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ GOOGLE TRENDS

Консалтингова послуга є послугою формату B2B, що полягає у наданні експертних рекомендацій щодо різних напрямків ведення бізнесу. Можна також відзначити, що це інтелектуальний продукт, що залишається у володінні клієнта після завершення консультування з юридичних, управлінських, фінансових, кадрових, інвестиційних та інших питань. Основним завданням консалтингу є надання допомоги клієнтам у вирішенні їх управлінських задач та проблем економічного розвитку, оптимізації бізнес-процесів, покращенні ключових показників компанії (наприклад, ліквідність, прибутковість, рентабельність, ринкова вартість тощо), а також підвищенні ефективності функціонування підприємств в цілому [6].

Сфера консалтингу відносно нова для українців. Перші великі консалтингові компанії почали працювати в Україні у 2005-2010 роках. Наприклад, світовий лідер у сфері консалтингу McKinsey & Company зайшов на ринок лише у 2007 році. Станом на 2021 рік, всього в Україні функціонувало близько 5 тисяч консалтингових компаній [7].

В Україні до консультантів компанії раніше звертались вже тоді, коли ситуація ставала безвихідною, а, наприклад, у США - навпаки, на початку виникнення проблем, адже набагато простіше і ефективніше зробити щось ще до початку проблеми, що їй перешкодить і до того, як вона виникне, чим боротися з наслідками [3]. Тим не менш Україна не стоїть на місці і консалтингові послуги набирають все більшого попиту з кожним роком, змінюється і культура сприйняття консалтингових послуг, тому для багатьох

керівників вже є нормою звертатись до консультантів ще на початку виникнення проблем. При цьому до послуг консалтингових компаній найчастіше вдаються великі й середні підприємства України. Здебільшого консультанти користуються попитом у таких галузях економіки, як важка промисловість, нафтогазова сфера, харчова промисловість, енергетика, банківська сфера, машинобудування, телекомунікації [4].

В секторі надання консалтингових послуг в Україні працюють багато іноземних і вітчизняних компаній. Так, Ковальська К. В., Пастушенко Р. М. виділили три типи консалтингових компаній на українському ринку [1]: 1) великі міжнародні компанії (McKinsey& Partners, Bain, Roland Berger&Partners, Dr. Wieselhuber & Partners, аудиторські компанії «Великої четвірки»: Deloitte & Touche, Pricewaterhouse Coopers, Ernst & Young, KPMG та ін.), частка послуг яких переважає на ринку. Вони пропонують широкий асортимент консалтингових послуг, зокрема у сфері менеджменту, аудиту, маркетингу, інвестицій, оподаткування, розвитку бізнесу тощо; 2) великі багатофункціональні українські консалтингові компанії (Укрбізнесконсалтинг, Київська консалтингова група, Континент-консалтинг тощо), які працюють у сферах маркетингових досліджень, фінансового консалтингу, реструктуризації підприємств, розвитку бізнесу тощо; 3) дрібні українські консалтингові фірми, які мають певну спеціалізацію або обслуговують підприємства певного сектора економіки та/ або пропонують певний тип консалтингових послуг, наприклад послуги з маркетингових досліджень, юридичні послуги, послуги з оцінки майна, бухгалтерського обліку та оподаткування тощо.

Delo.ua створило добірку вітчизняних консалтингових компаній, що пропонують широкий спектр послуг та можуть сприяти розвитку бізнесу (табл. 1). Дослідження ґрунтується на оцінці таких критеріїв, як походження з України (враховуючи важливість підтримки національної економіки для досягнення перемоги), а також надання повного комплексу консалтингових

послуг та наявності бек-офісу (включаючи можливість надавати консультації у сферах стратегічного управління, маркетингу, фінансів, управління персоналом, юриспруденції тощо).

Таблиця 1

**Рейтинг найкращих гравців на ринку консультаційних послуг в Україні
(побудовано на основі [5])**

Назва	Коротка характеристика
EBS	працює в Україні з 1998 року і початково мала за ціль стати ключовим консультувальним центром, надаючи підтримку новим гравцям на ринку та допомагаючи вирішувати щоденні завдання українським компаніям та міжнародним інвесторам. Компанія надає управлінський консалтинг, спрямований на автоматизацію бізнесу, оптимізацію процесів, підвищення їх результативності, що дозволяє налагодити взаємодію і оптимізувати всі робочі процеси та інші послуги
Nota Group	працює на українському ринку з 2016 року, надаючи підтримку в запуску нового бізнесу, трансформації, масштабуванні та розширенні існуючих підприємств. Компанія пропонує індивідуальні рішення для бізнесу з питань збільшення прибутковості, обсягу, потужностей та географічного розширення
FIRM.UA	надає підтримку приватним підприємцям та малому та середньому бізнесу в Україні з 1999 року. Компанія допомагає у реєстрації бізнесу, отриманні ліцензій, сертифікатів та інших процедур, а також надає консультування та розробляє бізнес-плани для підприємців. FIRM.UA має досвід у веденні фінансового обліку, кадрів, аудиту компанії, а також допомагає в створенні та ліквідації підприємств
Innova Consulting Group	працює на ринку підтримки бізнесу з 2012 року, надаючи різноманітні послуги, включаючи юридичні, аудиторські, маркетингові, ріелторські, інвестиційні та тренінгові послуги. Послуги Innova Group дозволяють підприємствам звільнити час, зв'язаний з рутинними операціями, щоб зосередитися на стратегічному розвитку та масштабуванні, збільшуючи конкурентоспроможність
Key Solutions	працює на українському ринку більше 12 років, надаючи послуги з бухгалтерського обліку, податкового планування та консалтингу для підприємців. Компанія надає послуги в різних містах України та за кордоном. Сфера діяльності компанії включає такі напрямки, як аудит фінансової звітності, організацію та ведення бухгалтерського обліку, консалтинг (фінансове планування, розробка фінансової моделі бізнесу, системи управлінського обліку) та ін.

Варто також зазначити, що до сьогодні в нашій країні так і не сформовано на державному рівні єдиного підходу до збору та аналізу даних щодо консалтингових послуг. Це зумовлено передусім відсутністю виокремлення управлінського консультування як окремого виду діяльності, які регламентовані Державним класифікатором видів економічної діяльності в

Україні, що не дає можливості вести статистичну звітність підприємств за даним напрямом діяльності. Також виникають труднощі визначення структури та напрямів співпраці українських підприємств із консультантами, що зумовлює відсутність відповідних форм регламентації відповідних витрат у фінансовій звітності компаній [2].

За допомогою використання онлайн-сервісу Google Trends проаналізуємо зацікавленість споживачів у послугах консультантів, що дозволяє досліджувати попит через популярність пошукових запитів. Ми використали 3 найпопулярніші запити «консалтинг+консалтинг для бізнесу+хто надає послуги консалтингу в Україні» (рис 1).

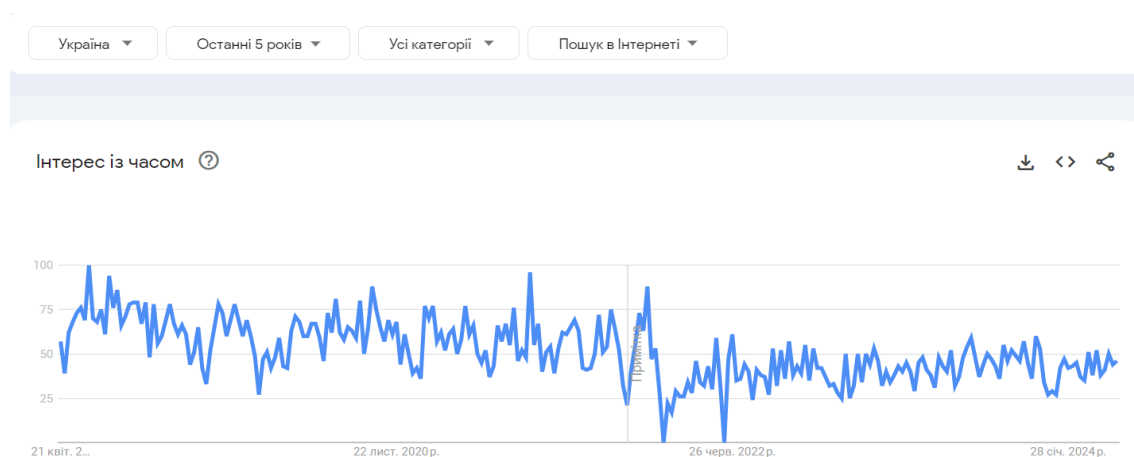

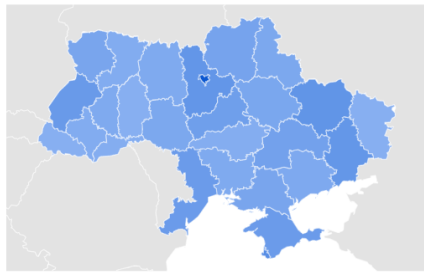
Рис. 1. Пошукові запити консалтингових послуг в Україні
з 21.04.2019 р. по 21.04.24 р.

Бачимо, що за період весна 2019 р.-лютий 2022 р. зацікавленість у послугах постійно змінювалася, то періодично зростала, то падала, а найбільше падіння сталося з введенням локдауну у березні-квітні 2020 р. Проте до початку 2022 року попит зміг відновитися. А вже з 24.02.2022 р. популярність запитів погіршилася суттєво, що пов'язано з початком повномасштабного вторгнення, внаслідок якого багато компаній зникли, перемістилися чи не мали можливості звернутися до спеціалістів через фінансові труднощі.

Використовуючи Google Trends, ми також можемо проаналізувати географічну складову ринку консалтингових послуг (рис. 2).

Популярні запити за територіальними одиницями ?

Субрегіон ▾ ⬇ ⬅ ➦

1 місто Київ	100
2 місто Севастополь	51
3 Харківська область	45
4 Київська область	44
5 Донецька область	43

Рис. 2. Популярні запити за територіальними одиницями.

Отже, найбільша частка зацікавлених у послугах є в м. Київ. Вдвічі менший попит у м. Севастополь, ще менше, але майже однакове значення у Харківській, Київській та Донецькій областях. Це дозволяє припустити, що для консалтингових компаній найвигіднішим є розміщенням у столиці, проте варто розуміти і те, що саме в м. Київ найбільша конкуренція на ринку.

Література

1. Ковальська К. В., Пастушенко Р. М. Тенденції розвитку ринку консалтингових послуг у контексті пост-кризового періоду в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 8. С. 194–200. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/8/45.pdf>.
2. Мазур Н., Ніколашин А. РИНОК КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ ТА СВІТУ В УМОВАХ ЗМІН. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-15>.
3. Поняття і характеристика консалтингу. *Vuzlit*. URL: https://vuzlit.com/2165590/ponyattya_harakteristika_konsaltingu
4. Принципи існування українського консалтингу. *MBATIME4U*. URL: <https://mbatime4u.com/uk/osobennosti-konsaltinga-na-ukrainskom-rynke/>
5. Таранова Є. Business support 2023: п'ять провідних українських консалтингових компаній – Delo.ua. Останні новини України та світу онлайн - Головний діловий портал Delo.ua. URL: <https://delo.ua/business/business-support-2023-pyat-providnix-ukrayinskix-konsaltingovix-kompanii-424308>.
6. Характеристика та еволюція міжнародного консалтингу. *KhNUE Personal Learning Systems*. URL: https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/695169/mod_resource/content/0/Лекція%20Тема%201.Характеристика%20та%20єволюція%20міжнародного%20консалтингу%20.docx.
7. Як обрати якісний консалтинг: red flags та виклики сфери. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/26/699505/>